

Fənn sillabusu

İxtisasın şifri və adı: 6007002 Bağçılıq və tərəvəzçilik

Fakultə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: "Aqrar elmlər"

Fənnin adı: Üzümçülük "Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 12.04.2018-cı il F-249 sayılı əmri ilə nəşr hüququ-qrif verilmişdir".

I. Fənn haqında məlumat:

Kodu: IPF-B15

Tədris ili: II (2025/2026)

Semestr: IV

Tədris yükü: 120 saat. Auditoriya saati 45 saat. Mühazirə - 30 saat, laboratoriya 15 saat

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: b/m. Məmmədova Ülviyyə Malik qızı

Məsləhət günləri və saati: IV gün saat 14:00

E-mail ünvanı: ulviyye99@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Füzuli 170 a

III. Təvsiyyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri

Əsas ədəbiyyat

1. Abbasov S. Üzümçülüğün məlumat kitabı. Bakı, 1972

2. Qasimov D. Üzümçünün stolüstü kitabı. Bakı, Azər nəşr, 1978

3. Süleymanov C.S., Məmmədov R.Ə. Üzümçülük, Bakı 1982

4. Şərifov F.H. Üzümçülük, Bakı, Maarif, 1988

5. Yusifov Ə.N., Məmmədov C.Ş., Qasimov T.P., 2013, 302s

6. Cəfərov M.İ. və b. Kənd təsərrüfatı bitkilərinin becərilmə və yığılma texnologiyası., Bakı. MBM nəşriyyatı, 2007

Əlavə ədəbiyyat

1. Həsənov Z., Cəfərov İ., Ağayev F. Bağban nəyi bilməlidir. Bakı. MBM-R, 2009, 367s

2. Həsənov Z.M. Meyvəçilik. Bakı. MBM nəşriyyatı, 2007

Köməkçi WEB-mənbələr

www.anl.az/down/meqale/azerbaycan/2011/mart/164960.htm

www.elibrary.az/.../cqjrbis 64.exe...üzümçülük

www.respublika-news.az/index.php/...2501

www.wine-grape.az/.../üzümçülük

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Proqram tədris planında "Meyvə və subtropik bitkiləri, tərəvəz və üzümçülüğün əsasları" fənni üzrə nəzərdə tutulmuş bütün məsələləri əhatə edir. Fənnin məqsədi tələbələrə üzümün becərilmə tarixi, sortları və onların bioloji xüsusiyyətləri, üzümün tərkib göstəriciləri və keyfiyyətinə təsir edən amillər, üzümün yığılması, daşınması və saxlanması, qurudulması üsulları, botaniki, ekoloji və təsərrüfat xüsusiyyətlərini aqrotexnikasını öyrənməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılıdır, onun həmin fənn üzrə akademik burcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 10 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollektivlərinin nəticələrinə görə.Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərsi başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.

-8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir

-7 bal – tələbə keçilmiş materialı başə düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir

-6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür

- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir

- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir

- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir.

- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var

- 0 bal – suala cavab yoxdur

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.

Semester nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	Yaxşı	C
61-70 bal	Kafi	D
51-60 bal	Qənaətbəxş	E
51-baldan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX.Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə - 30 saat, laboratoriya- 15 saat.

No	Keçirilən mühazirə mövzuların məzmunu	Mühazirə
1	Mövzu:Giriş.Üzümçülük bitkiçiliyin bir elm sahəsi kimi Plan. 1.Üzümçülüyn inkişaf tarixi və hazırki vəziyyəti 2.Üzümçülüyn xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti 3.Respublikada əsas üzüm sortlarının qısa xarakteristikası Mənbə:[1.2.]	2
2	Mövzu:Üzüm bitkisinin biologiyası Plan. 1.Üzüm bitkisinin orqanları, onların morfolojiyası, anatomiyası və fiziologiyası. 2.Üzüm sortlarının morfoloji və bioloji xüsusiyyətləri. Mənbə:[1.3.]	2
3	Mövzu: Üzüm bitkisinin böyümə və inkişafının həyat tsikli Plan. 1.Üzüm bitkisinin ontogenezi və onun əsas mərhələlərinin xüsusiyyətləri 2.Üzüm bitkisinin illik inkişaf tsikli 3.Vegetasiya fazalarının müddətinə təsir edən amillər Mənbə:[1.3.]	2

4	<p>Mövzu:Üzüm bitkisinin ekologiyası.</p> <p>Plan.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Üzüm bitkisinin mühit şəraiti ilə əlaqəsi 2.Üzüm bitkisinin böyüməsinə, məhsuldarlığına və məhsulun keyfiyyətinə işığın təsiri 3.Üzüm bitkisi üçün torpaq şəraiti <p>Mənbə:[3.4.]</p>	2
5	<p>Mövzu.Üzüm bitkisinin orqanoqrafiyası.</p> <p>Plan.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Üzüm bitkisinin yeraltı hissəsinin orqanları,onların torpaqda yerləşmə dərinliyi, kökün vəzifələri 2.Yerüstü hissənin orqanları və onların funksiyaları <p>Mənbə:[3.5.]</p>	2
6	<p>Mövzu.Üzüm bitkisinin çoxaldılması.</p> <p>Plan</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Üzüm bitkisinin əsas çoxaldılması üsulları 2.Üzüm bitkisinin toxumla çoxaldılması 3.Üzüm bitkisinin vegetativ çoxaldılması üsulları <p>Mənbə:[1.2.3.]</p>	2
7	<p>Mövzu.Tinglik təsərrüfatının təşkili və calaq tingin becərilməsi.</p> <p>Plan</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Tinglik təsərrüfatının təşkili. 2.Üzümlükdə tətbiq edilən calağın növləri 3.Tingliyə qulluq işləri, torpağın becərilməsi. 4.Calaq tingin becərilməsi <p>Mənbə:[1.3.4.]</p>	2
8	<p>Mövzu:Üzüm bitkisinin becərmə sistemləri və dərin şum aparılması.</p> <p>Plan</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Üzüm bitkisinin becərməsində tətbiq edilən dayaq növləri 2.Üzüm bitkisinin dayaqda və dayaqsız becərməsi 3.Plantaj şumunun üsulları,vaxtı və dərinliyi 4.Üzümlüyün salınması vaxtı <p>Mənbə: [2.3.]</p>	2
9	<p>Mövzu:Üzüm bitkisinin kəsilməsinin əhəmiyyəti, məqsədi və tənəklərə forma verilməsi.</p> <p>Plan</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Üzüm bitkisinin kəsilmə nəzəriyyəsi 2.Üzüm bitkisinin kəsilmə qaydaları 4.Üzüm tənəklərinin becərmə formaları və onların budanması 5.Üzüm tənəklərində yaşıl budama işləri <p>Mənbə: [2.3.]</p>	2
10	<p>Mövzu:Üzümlüklərə tətbiq edilən yaşıl əməliyyat.</p> <p>Plan</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Üzümlükdə tətbiq edilən yaşıl əməliyyatın nəzəri əsasları 2. Cavan üzümlükdə tətbiq edilən yaşıl əməliyyat. 3.Məhsul verən üzümlükdə tətbiq edilən yaşıl əməliyyat <p>Mənbə:[3.4.5]</p>	2
11	<p>Mövzu:Bar verən üzümlüklərdə torpağın becərilməsi.</p> <p>Plan</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Üzümlükdə torpağın becərməsinin əhəmiyyəti 2.Üzümlükdə payız-qış becərməsi 3.Üzümlükdə torpağın yaz-yay becərməsi <p>Mənbə:[3.4.5]</p>	2

12	Mövzu:Üzümlüklərin gübrələnməsi və suvarılması. Plan 1.Üzüm bitkisinin qida elementlərinə olan tələbatı və tətbiq edilən gübrələrin növləri 2.Gübrələrin verilmə vaxtı və texnikası 3.Tənəyin suya olan tələbatı 4.Suvarmanın vaxtı və norması Mənbə:[3.4.6]	2
13	Mövzu:Süfrə üzümçülüğü Plan 1.Süfrə üzümü haqqında anlayış və onun əhəmiyyəti 2.Süfrə üzümünə olan tələbat 3.Uzun müddət saxlanmağa və uzaq məsafəyə davamlı süfrə üzümləri Mənbə:[3.4.6]	2
14	Mövzu:Üzüm bitkisinin əsas xəstəlik və zərərvericiləri onlara mübarizə tədbirləri. Plan 1.Üzüm bitkisinin əsas xəstəlikləri 2.Üzüm bitkisinin xəstəliklərinə qarşı mübarizə tədbirləri 3.Üzüm bitkisinin əsas zərərvericiləri 4.Üzüm bitkisinin zərərvericilərinə qarşı mübarizə tədbirləri Mənbə:[3.4.]	2
15	Mövzu:Məhsulun yığılması və saxlanması. Plan 1.Üzümlükdə məhsuldarlığın qabaqcadan təyin edilməsi və məhsul yığılı 2.Üzümün sortlaşdırılması və qablaşdırılması,daşınması və saxlanması Mənbə:[3.5.]	2
	Cəmi:	30

No	Laboratoriya məşğələsi mövzuları.	saat
1	Mövzu: Üzüm bitkisinin fəsiləsi,cinslərin və onların sistemətik quruluşu	2
2	Mövzu: Tənəyin orqanları ilə tanışlıq.Kökün,gövdənin,yarpağın,gözcüyün,çiçəyin və digər genertiv orqanların morfoloqiya və anatomiya	2
3	Mövzu: Üzüm bitkisinin illik inkişaf tsikli,fenoloji müşahidə cədvəlinin tərtibi,sortların vegetasiya müddətinin hesablanması	2
4	Mövzu: Üzüm bitkisinin toxumla,qələm və çubuqla çoxaldılması	2
5	Mövzu: Əkin materialı və onun keyfiyyətinin təyin edilməsi	2
6	Mövzu: Tinglik sahəsinin hesabı və onun təşkili	2
7	Mövzu: Tənəyin kəsilmə qaydaları və kəsmədə istifadə edilən alətlər	2
8	Mövzu: Məhsuldarlığın qabaqcadan təyin edilməsi.Üzümlüklərin təmiri,planın tərtibi və məhsul yığılı	1
	Cəmi:	15

XI.Fənnə dair tələb və tapşırıqlar:

Fənnin öyrənilməsi nəticəsində tələbə bilməlidir:

- üzüm bitkisinin yerüstü və yeraltı sisteminin morfoloji və bioloji xüsusiyyətlərini,fizioloji funksiyalarını:
- böyüməsi və formalaşmasının qanunauyğunluqlarını
- xarici mühit amillərinin üzüm bitkisinin boyuna,məhsuldarlığına və məhsulun keyfiyyətinə təsiri.
- təbiətdə və insan həyatında bu bitkinin əhəmiyyətini.

XII.Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə,seminarlar,praktiki tapşırıqlar
- təqdimatlar və müzakirələr,debatlar
- müstəqil iş/araşdırma (məsələn,praktiki nümunələrlə iş)
- problemlərə əsaslanan tədris
- sahə işləri
- qrup qiymətləndirməsi
- ekspert metodu

XIII.Fənnin Təlim Nəticələri:

FTN 1. Üzümçülüğün dünyada və respublikada İnkişaf tarixini öyrənmək. Üzümçülüğün müasir vəziyyətini və inkişaf perspektivlərini bilmək;

FTN 2. Üzüm bitkisinin böyümə və inkişaf qanunauyğunluqlarını öyrənmək. Üzüm bitkisinin filogenetik və ontogenetik inkişafını bilmək. Üzüm bitkisinin illik inkişafı və onun əsas fenofazalarını öyrənmək;

FTN 3. Üzüm bitkisinin çoxaldılması yollarını müəyyənləşdirmək və onların icra texnologiyasını mənimsəmək.

FTN 4. Üzüm bitkisi üzrə tinglik təsərrüfatları, onların təşkilini öyrənmək. Üzüm bitkisi üzrə ting istehsalı texnologiyasını mənimsəmək.

FTN 5. Üzüm bağlan üçün ərazinin seçilməsi və üzüm bitkisinin tələbləri baxımından qiymətləndirilməsini bacarmaq. Torpağın əkin üçün hazırlanmasını, sahənin bölüşdürülməsini və dayaqların qurulmasını bacarmaq. Suvarma və gübrələmə sistemlərinin təşkilini bacarmaq. Bağın salınması və bitkilərin sahədə yerləşdirilməsi prinsiplərini mənimsəmək;

FTN 6. Üzüm bitkisinin mühafizə tədbirlərini bilmək. Üzüm bağlarında müşahidə edilən xəstəliklər və zərərvericilər haqqında anlayışa malik olmaq. Xəstəlikləri, zərərvericiləri və zərər formalarını müəyyən etməyi bacarmaq. Xəstəliklərə və zərərvericilərə qarşı müvafiq preparatları seçə bilmək. İnteqrir və bioloji bitki mühafizə tədbirlərini bilmək. Müxtəlif çiləyiciləri işə hazırlaya bilmək, müxtəlif bitkiləri üzrə çiləyiciləri tətbiq edə bilmək, texniki xidmət işlərini apara bilmək. Tətbiq zamanı təhlükəsizlik tədbirlərinə riayət etmək və bitki mühafizə tədbirləri üzrə hüquqi tənzimləmə normalarını düzgün icra etmək.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV. Kollektiv sualları:

I kollokvium sualları

- 1.Üzümçülüğün inkişaf tarixi və hazırki vəziyyəti
2. Üzümçülüğün xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti
- 3.Respublikada əsas üzüm sortlarının qısa xarakteristikası
- 4.Üzüm bitkisinin orqanları, onların morfoloqiyası, anatomiyası və fiziologiyası.
- 5.Üzüm sortlarının morfoloji və bioloji xüsusiyyətləri.
- 6.Üzüm bitkisinin ontogenezi və onun əsas mərhələlərinin xüsusiyyətləri
- 7.Üzüm bitkisinin illik inkişaf tsikli
- 8.Vegetasiya fazalarının müddətinə təsir edən amillər
- 9.Üzüm bitkisinin mühit şəraiti ilə əlaqəsi
- 10.Üzüm bitkisinin böyüməsinə, məhsuldarlığına və məhsulun keyfiyyətinə işığın təsiri

II kollokvium sualları

- 1.Üzüm bitkisi üçün torpaq şəraiti
- 2.Üzüm bitkisinin yeraltı hissəsinin orqanları,onların torpaqda yerləşmə dərinliyi, kökün vəzifələri
- 3.Yerüstü hissənin orqanları və onların funksiyaları
- 4.Üzüm bitkisinin əsas çoxaldılması üsulları
- 5.Üzüm bitkisinin toxumla çoxaldılması
- 6.Üzüm bitkisinin vegetativ çoxaldılması üsulları
- 7.Tinglik təsərrüfatının təşkili.
- 8.Üzümlükdə tətbiq edilən calağın növləri

9. Tingliyə qulluq işləri, torpağın becərilməsi.
10. Calaq tingin becərilmə

XVI. İmtahan sualları:

1. Üzümçülüyn inkişaf tarixi və hazırki vəziyyəti
2. Üzümçülüyn xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti
3. Respublikada əsas üzüm sortlarının qısa xarakteristikası
4. Üzüm bitkisinin orqanları, onların morfolojiyası, anatomiyası və fiziologiyası.
5. Üzüm sortlarının morfoloji və bioloji xüsusiyyətləri.
6. Üzüm bitkisinin ontogenezi və onun əsas mərhələlərinin xüsusiyyətləri
7. Üzüm bitkisinin illik inkişaf tsikli
8. Vegetasiya fazalarının müddətinə təsir edən amillər
9. Üzüm bitkisinin mühit şəraiti ilə əlaqəsi
10. Üzüm bitkisinin böyüməsinə, məhsuldarlığına və məhsulun keyfiyyətinə işığın təsiri
11. Üzüm bitkisi üçün torpaq şəraiti
12. Üzüm bitkisinin yeraltı hissəsinin orqanları, onların torpaqda yerləşmə dərinliyi, kökün vəzifələri
13. Yerüstü hissənin orqanları və onların funksiyaları
14. Üzüm bitkisinin əsas çoxaldılması üsulları
15. Üzüm bitkisinin toxumla çoxaldılması
16. Üzüm bitkisinin vegetativ çoxaldılması üsulları
17. Tinglik təsərrüfatının təşkili.
18. Üzümlükdə tətbiq edilən calağın növləri
19. Tingliyə qulluq işləri, torpağın becərilməsi.
20. Calaq tingin becərilməsi
21. Plantaj şumunun üsulları, vaxtı və dərinliyi
22. Üzüm bitkisinin becərilməsində tətbiq edilən dayaq növləri
23. Üzüm bitkisinin dayaqda və dayaqsız becərilməsi
24. Üzüm bitkisinin kəsilmə nəzəriyyəsi
25. Üzüm bitkisinin kəsilmə qaydaları
26. Üzüm tənəklərinin becərilmə formaları və onların budanması
27. Üzüm tənəklərində yaşıl budama işləri
28. Üzümlükdə tətbiq edilən yaşıl əməliyyatın nəzəri əsasları
29. Cavan üzümlükdə tətbiq edilən yaşıl əməliyyat.
30. Üzümlükdə torpağın becərilməsinin əhəmiyyəti
31. Üzüm bitkisinin qida elementlərinə olan tələbatı və tətbiq edilən gübrələrin növləri
32. Gübrələrin verilmə vaxtı və texnikası
33. Süfrə üzümü haqqında anlayış və onun əhəmiyyəti
34. Süfrə üzümünə olan tələbat
35. Uzun müddət saxlanmağa və uzaq məsafəyə davamlı süfrə üzümləri
36. Üzüm bitkisinin əsas xəstəlikləri
37. Üzüm bitkisinin xəstəliklərinə qarşı mübarizə tədbirləri
38. Üzüm bitkisinin əsas zərərvericiləri
39. Üzüm bitkisinin zərərvericilərinə qarşı mübarizə tədbirləri
40. Üzümlükdə məhsuldarlığın qabaqcadan təyin edilməsi və məhsul yığıcı

“Üzümçülük” fənnin sillabusu - 6007002 Bağçılıq və tərəvəzçilik ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus “Aqrar elmlər” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (“07 ” yanvar 2026-cı il, protokol № 05).

Fənn müəllimi:

b/m. Ü.M.Məmmədova

Kafedra müdiri:

dos. İ.C.Kərimov